

Lakialoite LA 98/2018 vp

Ilmari Nurminen sd ym.

Lakialoite laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvuluista annetun lain 14 ja 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa esitetään, että lakiin ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvuluista (vanhustalvululaki) sisällytetään ulkoiluoikeus ympärivuorokautisessa pitkäaikaishoidossa oleville ihmisille.

PERUSTELUT

Vuoden 2016 lopussa tehostetussa talvuluasumisessa oli 42 161 henkilöä. Niin sanotussa tavalisessa talvuluasumisessa oli 5 027 henkilöä. Ikääntyneiden pitkäaikaisessa vanhankotihoidossa oli 6 825 henkilöä ja terveystalvulusten pitkäaikaishoidossa 1 805 henkilöä.

Merkittävä osa näistä henkilöistä ei pitkälle edenneen muistisairauden, yksinäisyyden tai syrjäytymisen seurauksena kykene ajamaan omia etujaan. Tämän vuoksi ulkoilumahdollisuuksien parantamiseen on puuttettava lainsäädännöllisesti.

Tämän vuoden THL:n ASLA-tutkimuksen mukaan puolet vanhustalvuluiden piirissä olevista iäkkäistä kokee, ettei pääse riittävästi ulkoilemaan. Ikääntyvien ihmisten omaisista vain aniharva.

Ympäri vuorokautisen hoidon tarpeessa olevat ihmiset ansaitisivat oikeuden päivittäiseen ulkoiluun, sellainen on lailla turvattu vangeille. Ulkoilu on ihmisen perusoikeus, ja sen pitäisi toteutua kaikkien kohdalla koko Suomessa.

Kyse ei ole vain perusoikeudesta vaan myös asiasta, jolla on suuria terveystalvuluksia niin mieleen, fyysiseen terveystalvuluuteen kuin kognitiiviseen suoriutumiseen. Ulkoilu tukee hyvinvointia ja terveystalvuluutta.

Vanhuspolitiikan tavoite on, että ihmiset pystyisivät asumaan mahdollisimman pitkään toimintakykyisinä ja myös autettuina omassa kodissaan. Myös joidenkin kotihoidon asiakkaiden kohdalla mahdollisuudet ulkoiluun voivat olla toimintakyvyn puutteiden vuoksi hyvin rajalliset tai ole-

Lakialoite LA 98/2018 vp

mattomat. Jotta myös kotihoidon asiakkaiden oikeus ulkoiluun voisi toteutua, tulisi palveluntarpeen arvioinnin yhteydessä arvioida mahdollisuudet ulkoilun toteutumiseksi.

Ulkoiluoikeuden kirjaaminen lakiin ei välttämättä aiheuta kunnille lisäkustannuksia, vaan töiden uudelleen järjestelyillä, tilaratkaisuilla sekä nykyistä tiiviimmällä yhteistyöllä erilaisten järjestöjen kanssa asia on mahdollista toteuttaa.

Ulkoiluoikeuden sisällyttäminen lakiin vahvistaisi pitkäaikaishoidon asukkaiden itsemääräämisoikeutta ja tukisi heidän hyvinvointiaan.

Lisäämällä ulkoiluoikeus vanhuspalvelulakiin vahvistetaan laitospäristössä asuvien ihmisten asemaa. Nykyään liian monen on pakko olla sisällä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

ikäntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvluista annetun lain 14 ja 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvluista annetun lain (980/2012) 14 §:n 2 momentti sekä 15 §:n 3 momentti seuraavasti:

14 §

Pitkäaikaisen hoidon ja huolenpidon toteuttamista ohjaavat periaatteet

Pitkäaikaista hoitoa ja huolenpitoa turvaavat sosiaali- ja terveystalvluet on toteutettava niin, että iäkäs henkilö voi kokea elämänsä turvalliseksi, merkitykselliseksi ja arvokkaaksi ja että hän voi ylläpitää sosiaalista vuorovaikutusta sekä osallistua mielekkääseen, hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä edistävään ja ylläpitävään toimintaan. Talvluiden toteutuksessa on turvattava iäkkään henkilön mahdollisuudet riittävään päivittäiseen ulkoiluun sekä liikkumiseen kodin tai hoitotalvluksen ulkopuolelle. Iäkkäille avio- ja avopuolisoille on järjestettävä mahdollisuus asua yhdessä.

Lakialoite LA 98/2018 vp

15 §

Palveluntarpeiden selvittäminen

Palveluntarpeiden selvittämisen yhteydessä on arvioitava iäkkään henkilön toimintakyky monipuolisesti ja luotettavia arviointivälineitä käyttäen. Toimintakykyä arvioitaessa on selvitettävä, miltä osin iäkäs henkilö pystyy suoriutumaan tavanomaisista elämän toiminnoista asuin- ja toimintaympäristössään, miten hän kykenee tarvittaessa liikkumaan asuinympäristönsä ulkopuolelle ja missä asioissa hän tarvitsee tukea ja apua. Arvioinnissa on otettava huomioon iäkkään henkilön fyysinen, kognitiivinen, psyykkinen ja sosiaalinen toimintakyky sekä hänen ympäristönsä esteettömyyteen, asumisensa turvallisuuteen ja lähipalvelujensa saatavuuteen liittyvät tekijät.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakialoite LA 98/2018 vp

Helsingissä 30.1.2019

Ilmari Nurminen sd
Suna Kymäläinen sd
Eeva-Johanna Eloranta sd
Johanna Karimäki vihr
Ville Tavio ps
Veera Ruoho kok
Antero Laukkanen kd
Mari-Leena Talvitie kok
Eero Suutari kok
Merja Mäkisalo-Ropponen sd
Heli Järvinen vihr
Anna Kontula vas
Juhana Vartiainen kok
Sanna Marin sd
Maarit Feldt-Ranta sd
Jukka Gustafsson sd
Maria Guzenina sd
Tuula Haatainen sd
Timo Harakka sd
Eero Heinäluoma sd
Lauri Ihalainen sd
Krista Kiuru sd
Riitta Myller sd
Sirpa Paatero sd
Ville Skinnari sd
Satu Taavitsainen sd
Maria Tolppanen sd
Johanna Ojala-Niemelä sd
Kristiina Salonen sd
Pilvi Torsti sd
Erkki Tuomioja sd
Harry Wallin sd
Pia Viitanen sd
Anneli Kiljunen sd
Katja Taimela sd
Jaana Laitinen-Pesola kok
Leena Meri ps
Aino-Kaisa Pekonen vas
Joonas Räsänen sd
Ville Niinistö vihr
Sari Essayah kd
Eero Lehti kok
Hanna Sarkkinen vas
Anders Adlercreutz r

Lakialoite LA 98/2018 vp

Pekka Haavisto vihr
Mikko Savola kesk
Arto Pirttilahti kesk
Aila Paloniemi kesk
Timo Heinonen kok
Hanna Halmeenpää vihr